

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

САЛІЙ ІННА СЕРГІЇВНА

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ВЛАСНОГО
КАПІТАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: асист. кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Кузьмін Тетяна Леонідівна

Рецензент: к.е.н., ст. викл. кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Кушнір Олександр Сергійович

Захист відбудеться «28» червня 2023 р.

Науковий керівник _____ Кузьмін Тетяна Леонідівна

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Історичний аспект розвитку терміну “власний капітал” та його елементи	6
1.2 Мета і завдання аудиту власного капіталу підприємства	11
1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту власного капіталу	15
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПАТ «КОХАВИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА».....	21
2.1 Документування операцій обліку власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»	21
2.2 Методика обліку власного капіталу товариства	27
2.3 Порядок проведення аудиту власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»	31
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПАТ «КОХАВИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА» ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НИМ.....	37
3.1 Організація здійснення економічного аналізу власного капіталу товариства ..	37
3.2 Аналіз динаміки і структури власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»	42
Аналіз динаміки власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика».....	43
3.3 Оцінка ділової активності ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» та напрямки удосконалення системи управління власним капіталом.....	47
ВИСНОВОК	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТКИ	60

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Національна економіка інтегрується, ринки змінюються, компанії стикаються з новими викликами та загрозами. Стратегія та прийняття рішень на різних рівнях бізнесу вимагає нового підходу до всього, тому потрібно вчитися на напрацьованому досвіді. Це зумовлює розробку способів організації фінансово-господарської діяльності компаній. Управління та функціонування власних коштів є запорукою фінансової стабільності та потенціалу зростання джерел формування прибутку підприємства. Цей факт обґрунтовує необхідність подальших досліджень та теоретико-методологічних розробок щодо формування та використання капіталу у сфері бухгалтерського обліку.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є систематизація та розширення принципів і теоретичних методологічних засад удосконалення обліку та аналізу формування та використання капіталу на виробничих підприємствах, забезпечення незалежної та ефективної діяльності підприємств, визначення їх вартості та місця аудиту капіталу у прийнятті управлінських рішень та його вплив на загальну діяльність компанії.

Для досягнення вищезазначених цілей це дослідження спрямоване на вивчення та вирішення наступних питань:

- дослідити історичний аспект розвитку терміну “власний капітал” та його елементи;
- розкрити мету і завдання аудиту власного капіталу підприємства;
- вивчити нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту власного капіталу;
- дослідити документування операцій обліку власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»;
- розкрити методику обліку власного капіталу товариства;
- визначити порядок проведення аудиту власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»;
- вивчити організацію здійснення економічного аналізу товариства;

– проаналізувати динаміки і структури власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика»;

– оцінити ділову активність ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» та напрямки удосконалення системи управління ним.

Об'єктом дослідження виступають фінансово-господарські операції пов'язані із власним капіталом ПАТ «Кохавинська паперова фабрика».

Предмет дослідження є теоретичні та методичні основи та характеристики бухгалтерського обліку та аналізу власного капіталу в компаніях, а також те, як покращити якість управлінських рішень, які спираються на інформацію про власний капітал.

Методи дослідження Для забезпечення процесу дослідження бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту капіталу компаній використовувався діалектичний підхід, що включає наступні методи дослідження:

– дедукції та абстрактного мислення для розуміння природи власного капіталу;

– спостереження для відображення та ілюстрування облікових процесів підприємства;

– групування, зіставлення та узагальнення для дослідження структури власного капіталу і тенденції їх зміни

– синтез та аналіз для дослідження ефективності використання власного капіталу.

Інформаційною базою дослідження є вивчення відповідних праць вітчизняних та зарубіжних науковців, а також чинні законодавчі та нормативні документи, що регламентують та регулюють організацію бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах України.

Наукова новизна дослідження полягає в його теоретичному обґрунтуванні оптимізації та вдосконалення обліку, аналізу і аудиту власного капіталу підприємства в умовах оцифрування усіх вище згаданих процесів.

Практичне значення даного дослідження визначається тим, що запропоновані під час дослідження рекомендації дозволяють ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» та іншим підприємствам галузі використовувати їх у своїй діяльності. Застосовуючи методи, запропоновані в дослідженні, компанія зможе запровадити якісно новий рівень бухгалтерського обліку та підвищити його ефективність у багатьох напрямках.

Структура та обсяг бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст статті викладено на 71 сторінці друкованого тексту. Зміст роботи розкривається за допомогою 12 таблиць, 13 рисунків і додатків. Список використаних джерел містить 42 назви.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «ТЕОРЕТИЧІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА» досліджено історичний аспект розвитку терміну “власний капітал” та його елементи, мету і завдання аудиту власного капіталу підприємства, а також нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту власного капіталу.

У розділі 2 «ОРГАНІЗАЦІНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПАТ «КОХАВИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА»» розкрито документування операцій обліку власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика», методику обліку власного капіталу товариства та порядок проведення аудиту власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика».

У розділі 3 «АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПАТ «КОХАВИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА» ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НИМ» вивчено організацію здійснення економічного аналізу товариства, проаналізовано динаміку і структуру власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» та оцінено ділову активність ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» та напрямки удосконалення системи управління ним.

ВИСНОВКИ

Під час написання бакалаврської роботи узагальнено та поглиблено теоретико-методологічні основи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту власного капіталу. Проведено дослідження ефективності використання власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика», за результатами якого надано рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності та ведення бухгалтерського обліку товариства шляхом оцифрування всієї облікової системи, що дало змогу сформулювати наступні висновки:

Вивчаючи економічну літературу, розкрито сутність поняття «власний капітал», а саме: матеріальні та нематеріальні активи, на які суб'єкт має право власності і може використовувати їх для здійснення господарської діяльності, в результаті якої він отримає матеріальну віддачу у вигляді прибутку або інших збільшених благ.

Основною метою аудиту є достовірна перевірка достовірності інформації, відображеної у фінансовій та податковій звітності. Дані щодо використання активів, коштів, господарських операцій та інвестицій юридичними особами мають бути об'єктивно перевірені шляхом незалежного аудиту. Завданням аудиту капіталу є визначення достовірності первинних даних про формування та використання паїв, повноти і своєчасності відображення інформації в первинних і групових документах і реєстрах бухгалтерського обліку, правильності обліку власного капіталу та формування про нього інформації у фінансовій звітності. Предмет аудиту власного капіталу охоплює всі бізнес-процеси та відносини, що виникають між компаніями, власниками та іншими суб'єктами.

Основним завданням нормативно-правових засад є забезпечення рівних умов для підприємств, єдиних принципів регулювання їх діяльності та відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Нові вимоги внесені до нормативно-правової бази України з обліку та управління власним капіталом відповідно до зміни механізму управління, який передбачає облік та управління статутним капіталом як на фінансовому, так і на організаційному рівні. Подібні

проблеми, що виникають, потребують грамотного та глибокого дослідження. На цій основі можуть бути розроблені нові рішення, які в майбутньому будуть відображені в чинному законодавстві.

Під організацією бухгалтерського обліку на підприємстві розуміється сукупність дій, що здійснюються власником або уповноваженими ним особами з метою узагальнення факторів господарського життя та забезпечення вільного доступу до інформації, необхідної для прийняття рішень. Цей підхід покращує систему бухгалтерського обліку та надає надійну інформацію, яку можна надавати зовнішнім і внутрішнім користувачам. Оформлена облікова політика компанії відображає методологічні аспекти принципів бухгалтерського обліку, які застосовуються до підприємства, затверджуються власниками та викладені в документі під назвою «Положення про облікову політику», який розкриває організаційну модель і технічні механізми бухгалтерського обліку.

Для відображення формування та використання статутного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» використовує рахунки 4 класу та позабалансові рахунки, наприклад рахунок 05 «Гарантії та забезпечення надані» та 06 «Гарантії та забезпечення отримані». Важливо відзначити, що методика обліку власного капіталу у ПАТ «Кохавинська паперова фабрика» повноцінно розкриває всі господарські процеси, які відбуваються на підприємстві.

Аудит власного капіталу першочергово орієнтований на оптимізацію, облікового апарату, що у свою чергу впливає на ефективність управління власним капіталом. Досягається така ціль шляхом збору та аналіз аудиторських доказів для розробки рекомендації, щодо певного порядку рішень, які повинні покращити облік на підприємстві.

Аналізуючи власний капітал компанії, важливо звернути увагу на наступні моменти: ефективність його використання та збереження фінансового здоров'я компанії. З точки зору сталого розвитку, слід використовувати всі види методів економічного аналізу. Зокрема, фінансові методи фінансового аналізу повинні бути якомога кращими. Метою аналізу власного капіталу ПАТ «Кохавинська паперова

фабрика» є об'єктивна оцінка, дослідження причин змін та пошук можливих можливостей (резервів) поліпшення складу і структури власного капіталу, ефективності їх використання, що сприятиме економічному зростанню, збільшенню вартості та прибутку підприємства і формування заходів для практичного застосування та вибору найбільш актуального, на базі якого будуть прийматися раціональні господарські рішення.

Провівши аналіз власного капіталу підприємства, виявлено, що величина власного капіталу за базисним методом були найнижчою у 2018 році, і впродовж усіх років його обсяг зростає. Стосовно ланцюгового методу, то максимальні результати були у 2019 році – власний капітал зріс порівняно із попереднім роком на 66,6 %. Провівши аналіз власного капіталу товариства по структурі, виявлено, що найбільшу питому вагу у минулому та звітному періоді становить нерозподілений прибуток – 79,4 % і 77,3 % відповідно. Найменшу частку становить резервний капітал – він становить майже нульові значення, а також зареєстрований капітал, його питома вага незмінна – 0,1 %. Капітал у дооцінках займає у звітному році майже чверть питомої ваги від усього власного капіталу товариства.

Провівши оцінку рентабельності власного капіталу, можна зробити висновок, що резервом збільшення рентабельності власного капіталу товариства є зростання величини власного капіталу у наступних звітних періодах. Розрахувавши показники ділової активності товариства, можна зробити висновок, що фінансова стійкість не залишилася незмінною, попри те, що обсяг власного збільшився капіталу, та зменшилася потреба із залучення коштів з інших джерел.

Список основних джерел

1. Чиж Н. М. Еволюція поглядів на сутність категорії «капітал». Економічні науки. Сер. Економічна теорія та економічна історія: зб. наук. пр. Луцьк: ЛНТУ, 2017. Вип. 6 (23), ч. 2. С. 1–13.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія виміру капіталу і прибутку : монографія. Краків : Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 2015. 400 с.
3. Камінська Т. Г. Економічна сутність та класифікаційні характеристики капіталу підприємств. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнар. зб. наук. праць. Житомир, 2015. Вип. 2 (20). С. 230–245.
4. Білоусов М. О. Генезис категорії «капітал»: економічна та облікова інтерпретація. Вісник Житомирського держ. технол. ун-ту. Сер. Економічні науки. 2016. № 1 (55). С. 18–26.
5. Бутинець Ю. Ф. Економічна сутність капіталу: історичний вимір. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2013. № 1(51). С. 38- 41.
6. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст. К. : Знання, 2014. 566 с.
7. Кириленко В.В. Історія економічних вчень: навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 233 с.
8. Малярець Л. М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства : монографія. Харків : вид. ХНЕУ, 2015. 132 с.
9. Хмелевська А. В. Власний капітал за атрибутами об'єкту бухгалтерського обліку. Сталий розвиток економіки. Університет економіки і підприємництва. 2016. № 4. С. 192-194.
10. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності: навчально-практичний посібник. Київ: АСК, 2008. 349 с.
11. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2013. 632 с.

12. Рудика В.І., Сукрушева Г.О., Гонтар Т.Ю. Теоретична сутність категорії «власний капітал підприємства». Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 17. 2017. С. 436-439.

13. Бурлан С. А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page> (Дата звернення: 11.04.2023).

15. Пилипчук Н. М. Аудит власного капіталу та шляхи його подальшого удосконалення. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2013. Т. 18. Вип. 2/1. С. 91–93.

16. Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 220 «Управління якістю аудиту фінансової звітності». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_\(Revised\)_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_(Revised)_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (Дата звернення: 11.04.2023).

17. Макаренко А.П. Концептуальні підходи щодо організації проведення аудиту власного капіталу. Вісник ЗДІА. 2014. С. 24-30.

18. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів. Житомир: ПП "Рута", 2002. 672 с.

19. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : навч. посіб. К.: Каравела, 2004. 568 с.

20. Іванова Н.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 216 с.

21. Пилипчук Н. М. Аудит власного капіталу та шляхи його подальшого удосконалення. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2013. Т. 18. Вип. 2/1. С.91-93.

22. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/ifrs1.pdf> (Дата звернення: 11.04.2023).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 (МСБО 12) «Податки на прибуток» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012#Text (Дата звернення: 11.04.2023).

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (Дата звернення: 11.04.2023).

25. Господарський кодекс України: від 16.01.03. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Дата звернення: 14.04.2023)

26. Цивільний кодекс України 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15#Text> (Дата звернення: 14.04.2023)

27. Податковий кодекс України № 354-IX від 05.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Дата звернення: 26.04.2023)

28. Закон України «Про господарські товариства» 1991, № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (Дата звернення: 27.04.2023)

29. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Дата звернення: 14.04.2023)

30. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 2018 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (Дата звернення: 14.04.2023)

31. Закон України «Про акціонерні товариства» : від 06.07.2010 №2435-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (Дата звернення: 13.04.2023)

32. Закон України «Про інвестиційну діяльність» 1991, № 47. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (Дата звернення: 03.05.2023)

33. Житний П. Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансовопромислових систем: методологія та організація: монографія. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. 352 с.

34. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 05 червня 1995 р. за № 168/704. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (Дата звернення: 03.05.2023)

35. Подмешальська Ю. В. Розробка програми аудиту власного капіталу. Економічна наука. 2019. № 3. С. 50–57.

36. Кадацька А. М. Сутність власного капіталу підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2014. № 4 (59). С. 153-156.

37. Черемісова Т.А. Подальше дослідження економічної сутності капіталу, його видів та функціональної ролі у діяльності підприємства. Збірник наукових праць ЧДТУ. 2008. № 21. С. 149–154.

38. Мних Є.В. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства : монографія. К. : КНТЕУ, 2012. 232 с.

39. Гурнак О. В. Кількісна оцінка ризику структури капіталу підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2007. № 5. С. 99-104

40. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Х.: Фактор, 2007. 784 с.

41. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.

42. Спільник І. В. Аналіз фінансової діяльності фірми. Наукові записки. Тернопіль, “Економічна думка”. 2006. Випуск 16. с.78-82.